

Motion till riksdagen

1988/89:A475

av Isa Halvarsson (fp)

Regionalpolitiska frågor i Värmland

Den högkonjunktur Sverige upplever i dag är så stark att den fått märkbart genomslag även på sysselsättningen i Värmland. De långsiktiga problemen vad gäller den regionala balansen kvarstår dock trots statistiken över befolknings- och sysselsättningsutvecklingen.

Vi står i dag inför en situation, där strukturrationaliseringen inom traditionella näringar kombineras med introduktionen av ny teknik inom informationsbehandling, biokemi och andra kunskapsintensiva eller högteknologiska områden. Även tjänstesektorn är betydelsefull och den privata tjänstesektorn är i dag stadd i expansion.

Det har visat sig att behovet av direkta personkontakter ökar i informationsområdet, liksom behovet av närhet till kunskapscentra, goda kommunikationer och ett mångsidigt kulturutbud. I Värmland har man svårt å ena sidan att skapa och vidmakthålla arbetstillfällen men dessutom å andra sidan att attrahera arbetskraft till vissa av de arbetsuppgifter som redan finns. Regionalpolitiken har traditionellt handlat om att genom kostnadsdämpande insatser överbygga de speciella nackdelar som avstånd och klimat skapar i vissa regioner. Denna "lokaliseringspolitik" är i hög grad inriktad mot traditionell tillverkningsindustri, för vilken kostnadsrelationer kan antas vara av betydelse vid val av etableringsort.

Men regionalpolitiken handlar inte bara om att minska kostnadsskillnader. Behovet ökar av en mer utvecklingsinriktad regionalpolitik, vars syfte är att skapa sådana fysiska, sociala och kulturella miljöer att kreativitet och nyskapande stimuleras. En sådan "mobiliseringspolitik" är främst långsiktigt verkande och den passar Värmland bra.

Utbildning

Det etablerings- och expansionsmönster som vi i dag kan se i landet antyder att närheten till högre utbildning blivit en allt viktigare etableringsfaktor. Nyskapande inom olika områden förutsätter i ökad utsträckning tillgång till särskild kompetens. Själva produktionen blir också i allt större utsträckning beroende av tillgång till välutbildad arbetskraft.

De här tendenserna ställer högskolepolitiken inför nya uppgifter. Så spelar högskolan i Karlstad en mycket viktig roll i den teknik- och kunskapsspridning, som utgör en central faktor för företag att etablera sig i Värmland.

Inom forskning och forskarutbildning har högskolan t.o.m. bildat skola, den s.k. Karlstad-modellen. Det är angeläget att nu bygga vidare på den

modellen. Högskolan bör dessutom få egna medel till forskning, för att påbörja förvandlingen till universitet. I Värmland pågår för närvarande försöksverksamhet med en förlängning av gymnasieskolans tvååriga utbildningslinjer. En sådan reform är mycket angelägen. Ett ökat inslag av praktik i gymnasieskolan skulle innebära ett samspel mellan gymnasiet och den lokala arbetsmarknaden. Tyvärr har parterna på arbetsmarknaden visat sig oförmögna att samverka kring genomförandet av försöksverksamheten. Även regeringen, som har det yttersta ansvaret för försöksverksamhetens genomförande, måste kritiseras för det hotande fiaskot med den viktiga reformen.

Mot. 1988/89
A475

Näringsliv

Det är i mindre företag – oavsett om de är nyetablerade eller ”avknoppade” från större enheter – som en stor del av de viktiga initiativen för utveckling kommer att tas. Småföretagens spridning underlättar den regionala balansen genom att de ger service och arbetstillfällen åt bygder som annars skulle ha stora svårigheter eller t.o.m. läggas öde.

Det är av stort värde med en rik flora av livskraftiga småföretag. Det är en tillgång för bygdens invånare att kunna välja mellan olika arbetsplatser och småföretag kan bättre tillvarata olika utbildningar och intressen. De kan också ge möjlighet för såväl kvinnlig som manlig arbetskraft.

I dag råder i praktiken ett näringsförbud inom den offentliga sektorns sociala verksamheter. Detta är till nackdel för Värmland. Många verksamheter inom vård och omsorg skulle med fördel kunna drivas i egen regi.

Länsanslaget till Värmland behöver höjas. Folkpartiet har i sin partimotion om regionalpolitiken föreslagit en höjning av länsanslagen till riket i sin helhet på 170 milj. kr. Detta skulle räcka till en rejäl höjning av länsanslaget till Värmland. Posten för projektmedel inom länsanslagen är i dag maximerad. Detta anser vi från folkpartiets sida är fel. Det krävs en ökad frihet på länsnivå att själv göra egna bedömningar och att finna sina egna linjer för den regionala utvecklingen. Man bör alltså på länsnivå ges full frihet att själv prioritera de regionalpolitiska medlens användning mellan projektsatsningar, glesbygdsstöd och stöd till företag.

Dagens regionalpolitiska stödformer är i hög utsträckning riktade mot ”hårda” investeringar i tillverkningsindustrin. Den inriktningen blir allt mer otidsenlig i takt med att verksamheter baserade på kunskaper och tjänster ökar i betydelse. Stödformerna måste förändras så att de kan användas för att understödja etablering och vidareutveckling av de verksamhetsformer, som i dag är stadda i snabb expansion. I annat fall riskeras att näringsstrukturen i Värmland snarare konserveras än utvecklas.

Kommunikationer

Goda kommunikationer är en förutsättning för en fortsatt positiv utveckling av länets näringsliv. De borgerliga riksdagsledamöterna från Värmland har i en särskild motion utvecklat behovet av goda kommunikationer för Värmland. Vi har poängterat att Värmland bör tilldelas ett större anslag för väginvesteringar och dessutom pekat på järnvägstrafikens betydelse. Vi anser att de diskussioner som nu pågår om investeringar i Svealandsbanan

och Mälardalen också måste innefatta bättre och snabbare kommunikationer för Värmland.

Mot. 1988/89
A475

Vidare måste flygplatsfrågan i Värmland få sin lösning. Den nuvarande flygplatsen i Karlstad är statlig. När nu flygplatsen på grund av miljöskäl förklarats olämplig bör staten medverka i utredningsarbetet och investeringarna för en ny flygplats.

Jordbruket

Jordbruket har en viktig regionalpolitisk betydelse för att främja en allsidig regional utveckling och det bidrar till att sysselsättningen hålls uppe.

Trots de särskilda insatserna i form av prisstöd har jordbruket under hela 80-talet minskat i Värmland och därmed har landsbygden fortsatt att avfolkas. Många jordbrukare har slutat de senaste åren ty lönsamheten i näringen är mycket låg.

Vår nuvarande jordbrukspolitik gynnar helt enkelt slättbygderna i Götaland och Svealand. Cirka 90 % av nuvarande stöd går till dessa områden.

För Värmlands del är en omläggning från nuvarande prisstöd oerhört betydelsefullt. Folkpartiet har föreslagit ett system med arealstöd. Med arealersättning ökar den betesbaserade animalieproduktionens förutsättningar i förhållande till den kraftfoderbaserade (djurfabriker). Detta skulle vara bra även ur miljö- och naturvårdssynpunkt. Den för allmänheten mest intressanta naturtypen i vårt odlingslandskap är ängs- och betesmark, en naturtyp som i stor utsträckning försvunnit genom den förda jordbrukspolitiken. På så sätt hotas också många växter och djurarter.

Det kostar lika mycket att bedriva landskapsvård över hela Sverige, så därför bör arealersättningen utgå med ett generellt belopp. Det är nödvändigt att en omläggning kommer snart. I en stor del av Värmland är jordbruket av nyckelbetydelse för en levande landsbygd. Fortsätter minskningen kan man lätt sjunka under den nivå som utgör minimiunderlaget för servicefunktioner, t.ex. skola, lanthandel och kommunikationer. Får det gå så långt lär inte ens några landsbygdskampanjer hjälpa.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samlade insatser syftande till en positiv utveckling för Värmlands län.

Stockholm den 24 januari 1989

Isa Halvarsson (fp)